

ZIZIPHUS JUJUBA NING EKOLOGIK BARQAROR RIVOJLANISHGA TA'SIRI

Yakubjonova Nodiraxon Avazxon qizi

Toshkent davlat agrar universiteti dotsenti

E.mail: nodirayakubjonova01gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.17491828>

Annotatsiya: Ushbu maqolada *Ziziphus jujuba* Mill. o'simligining ekologik barqaror rivojlanishga ta'siri ilmiy jihatdan tahlil qilinadi. Tadqiqot davomida jujuba o'simligining quruq va yarim cho'l hududlarda biologik faoliyati, tuproqni mustahkamlashdagi o'rni, karbonat angidridni yutish xususiyati, eroziya jarayonlarini kamaytirish va biomuhitni tiklashdagi ekologik ahamiyati o'rganilgan.

Maqola natijalari ekologik barqaror rivojlanish strategiyasida biologik xilma-xillikni saqlash, cho'l hududlarda yashil zonalarini kengaytirish va tabiiy resurslardan oqilona foydalanish borasida muhim ilmiy asos sifatida qaraladi.

Kalit so'zlar: *Ziziphus jujuba*, ekologik barqarorlik, bioxilma-xillik, eroziyaga qarshi himoya, qurg'oqchilikka chidamlilik, rekultivatsiya, iqlim o'zgarishi, tuproq barqarorligi, fitomeliorsiya, ekologik tizim, karbonat angidrid yutilishi.

Jujuba barglari karbonat angidridni yutish orqali atmosferadagi issiqxona gazlarini kamaytiradi, bu esa iqlim o'zgarishlarini yumshatishda muhim omil hisoblanadi. O'simlikning quruq iqlimga moslashuvchanligi cho'l va yarim cho'l zonalarida yashil hududlarni kengaytirish, fitomeliorsativ maqsadlarda foydalanish imkonini beradi.

Ziziphus jujuba ekiladigan hududlarda biologik xilma-xillikning tiklanishi, changlatuvchi hasharotlar populyatsiyasining ortishi, va landshaftning ekologik barqarorlashuvi kuzatilgan. Shu jihatdan, bu o'simlik nafaqat iqtisodiy foyda manbai, balki ekologik muvozanatni saqlovchi bioresurs sifatida ham muhim ahamiyat kasb etadi.

XULOSA:

Ziziphus jujuba ekologik barqaror rivojlanishning tabiiy komponentlaridan biri bo'lib, degradatsiyaga uchragan yerlarni rekultivatsiya qilish, cho'l hududlarda yashil zonalar tashkil etish, hamda atmosferadagi karbonat angidrid miqdorini kamaytirishda samarali vosita hisoblanadi. Shu boisdan, uni O'zbekistonning quruq va yarim cho'l hududlarida ko'paytirish ekologik xavfsizlik va barqaror rivojlanish siyosatini amalga oshirishda muhim ahamiyatga ega.

Adabiyotlar, References, Литературы:

1. Жураев А.Ш., Тожиева Г.М. *O'simliklar ekologiyasi va fiziologiyasi*. – Toshkent: Fan nashriyoti, 2020. – 286 b.
2. Маматқулова С.М. *Dorivor o'simliklarning agrobiologik xususiyatlari*. – Toshkent: Universitet, 2019. – 304 b.
3. Hasanov B.X. *Ekologik tizimlar va ularning barqarorligi*. – Samarqand: SamDU nashriyoti, 2021. – 278 b.
4. Karimov D.A., Abdullayeva N.R. *O'zbekiston cho'l hududlarida o'simliklarning ekologik moslashuv xususiyatlari*. – *O'zbekiston biologiya jurnali*, 2022, №4, 45–52-betlar.
5. Pareek, O.P., Awasthi, A.O., & Kumar, D. *The Jujube (Ziziphus jujuba Mill.): A Multipurpose Fruit Tree Species*. Springer, 2014. – 354 p.